

AKADEMSKI GLAS

INFORMATIVNO STROKOVNI LIST

Izhaja vsak teden. — Mesečna naročnina za akademike 5 Din, za vse druge 6 Din. Za inozemstvo 10 Din. Rokopisi se ne vračajo. Uprava in uredništvo: Ljubljana, Wolfova ulica 1.-I. — Ček. račun: Ljubljana štev. 16.465.

Bodimo tvorci, ne rušilci!

Velika tragika sedaj doraščajoče mladinske generacije je v tem, da sodoživlja največjo krizo človeštva in da ji je v zvezi s tem namenjeno usodno poslanstvo alternative: ali iz lastnih sil temeljito prekrasiti življenje in ustvariti na zemlji košček raja za človeka ali pa si razbiti glavo ob barikadah reakcije in — propasti. Da se mladina čedalje bolj otresa predsodkov sentimentalnosti in romantike in skuša zreti na svojo pot z očesom, ki je osvobojeno fantastičnih prividov barvastih filtrov, in oboroženo z vizirjem trezne realnosti, je pri tem razveseljivo. Manj razveseljiv pa je drug pojav, ki se med nami čedalje bolj širi in ki zasluži veliko pozornost.

V dneh, ko se zdi, da je vse ono, kar bi moralo biti človeku kot članu občestva spoštovanja vredno in sveto, ena sama gnusna mešanica korupcije in kanibalskega sovraštva do sočloveka, je mladina izpostavljena trpkim preizkušnjam, ob katerih se znajde v nevarnosti tudi najiskrenjši idealizem. Zato ni čudno, da vidimo poleg onih mladih ljudi, ki stoje križem rok ob strani pri gigantskem procesu razkrajanja človeške družbe, tudi take, ki zapadajo v destruktivno razpoloženje in se misleč, da bodo tako najbolje izživeli svoje sile, slepo oklepajo evangelijev, ki pridigujejo nestrpnost in sovraštvo. Duh anarhizma tem mladim ljudem počasi prešinja miselnosti in zastruplja kri. Primarni čut človečanske ljubezni otopeva v njih in se umika nasprotnemu polu — sovraštvu do vseh, ki ne mislijo in ne čutijo z njim enako. Iz mladega človeka, ki bi moral izžarevati mogočno stvariteljno silo, se razvija zakrknjenec, iz katerega se širi fluid sovraštva in destruktivnosti. Krenil je s poti svojega poslanstva in zatajil svojo mladost.

Čutimo in se zavedamo, da bi tako ne smelo biti. Kljub temu, da smo morali že v mladosti doživeti trpko spoznanje vse grde resnice o življenju, ki hrumi okrog nas, ne sme biti v naših srcih prostora za destruktivnost in sovraštvo. Ali smo mar mladi zato, da si bomo že sedaj pustili v sebi zaploditi črva, ki nas bo glodal vse življenje? **Da bomo dorasli poslanstvu, ki nam ga nalaga usoda, je treba, da vse naše misli in delo prešine močan tvorni duh, ki mu je osnovna podlaga ideja vsečlovečanske ljubezni. Vse naše sile morajo biti usmerjene v pozitivnost, ki mora biti pečat vsega našega dela. Nezaslišani materializem današnjih dni ne sme biti vzrok, zaradi katerega naj bi postali plen letargije ali celo anarhizma; nasprotno, biti nam mora le ostroga, ki nam bo poleg naše mladostne samozavesti dajala vzgon za stvariteljno delo. Čakajo nas bridke preizkušnje in žrtve, toda ob njih se ne sme ustaviti naš korak. Dokažimo, da smo mladi: bodimo tvorci, ne rušilci!**

Tovariši! Širite „Akademski glas“!

Nova ureditev šolnin

Odmerjale se bodo zopet po višini davkov

Te dni smo dobili novo ureditev plačevanja šolnin, ki je že tretja, odkar so pri nas uvedene te davščine. Prvi sistem šolnin, ki je veljal do pred kratkim, je določal višino šolnine po lestvici plačanih davkov. V gotovih krogih se je kmalu potem, ko so bile uvedene šolnine, izrazila potreba po reformi šolnin, ki da niso pravično razdeljene. Sledila je 18. februarja letos novela k davčnemu zakonu, ki je uvedla enotno šolnino, in sicer za univerze in druge visoke šole 200 Din na semester ne glede na višino davka, ki ga plačujejo starši.

K tej noveli pa je stavila vlada svoj predlog, po katerem naj bi se pavšalirana šolnina dvignila za univerze in ostale visoke šole na 300 Din semestralno, meja oprostitve pa bi ostala ista (do 60 Din letnega davka). Finančni odbor Narodne skupščine pa je ta predlog odklonil in sploh zavrgel pavšaliranje šolnin. **Izdelal je nov sistem šolnin, ki se vrača zopet na odmerjanje šolnin po davčni lestvici.** Po tem sistemu je slika sledeča: (navajamo samo šolnino, ki se plačuje na univerzah in visokih šolah, in sicer semestralno)

od 300 do 1.000 Din let. davka	200 Din
od 1.000 do 3.000 Din	250 Din
od 3.000 do 5.000 Din	300 Din
od 5.000 do 10.000 Din	500 Din
od 10.000 do 20.000 Din	700 Din
od 20.000 do 50.000 Din	1000 Din
nad 50.000 Din	1500 Din

Kot osnova za odmerjanje šolnine služi vsota davkov, ki jih plačujejo starši in dijak. Če je davčni zavezanec ene vrste davka oproščen, se mora določiti višina davka po čl. 3 zakona o neposrednih davkih. (To se pravi, davki, katerih je zavezanec oproščen, se morajo vračunati v davčno vsoto.)

Dijaki, ki skupno s starši plačujejo manj kakor 300 Din letnega neposrednega davka, so šolnine oproščeni.

Če imajo starši več otrok v šolah, plača oni, ki je v najvišji šoli, celo šolnino, ostali pa polovično.

Določba novele od 18. februarja 1934, po kateri so dijaki z odličnim uspehom popolnoma, dijaki s prav dobrim uspehom pa napol oproščeni šolnin, če njih starši ne plačujejo več kakor 1000 Din davka letno, v novi amandman ni bila sprejeta.

Novi načrt šolnin je od zadnjega, ki je uvedel pavšalirano šolnino, v toliko boljši, da je dvignil mejo oprostitve plačevanja od 60 Din na 300 Din. Od sorodnega prvega sistema pa se razlikuje v tem, da je nekoliko omilil višino šolnin za srednje sloje. Vsekakor pa od vseh treh še najbolj ustreza pravičnosti, v kateri

V letnem semestru 1658 slušateljev

Vpisovanje v letni semester 1933-34 se je v ponedeljek zaključilo. Vpisalo se je v letni semester 1658 slušateljev, ki so se po fakultetah porazdelili tako-le: (številka v oklepaju pomeni število v zimskem semestru t. l.):

juridična	561 (601)
tehniška	410 (483)
filozofska	396 (473)
teološka	166 (167)
medicinska	125! (218)

Od zimskega semestra je padlo število slušateljev za 284 (1942—1658). To gre predvsem na rovaš nove pavšalirane šolnine, ki je marsikdo ni zmoget plačati. Pa tudi sicer navadno število slušateljev v letnem semestru pade.

Šolnino je plačalo do sedaj 1247 slušateljev; oproščenih je 164, ki so predložili ubožna spričevala, 248 pa je terminiranih, to se pravi, da se še ne ve, ali bodo plačali šolnino ali ne. (Radi spornih izkazil o siromaštvu je terminiranih 142, 106 pa je takih, ki reflektirajo na popolno ali polovično oprostitve šolnine, ker so napravili drž. izpite oz. maturo z odličnim ali prav dobrim uspehom. Ni pa še gotovo, da jim bo to priznано.)

Akcija za dom visokošolk napreduje

Ljubljana, 15. marca.

Danes se je vršila seja pripravljalnega odbora za dom visokošolk, katere se je udeležilo lepo število zastopnic naših ženskih društev z go. Franjo Tavčar-jevo na čelu. Seje se je udeležil tudi pokrovitelj akcije g. rektor dr. M. Slavič, ki je agilnost naših akademkinj toplo pozdravil.

Iz poročila posnemamo, da bodo posamezna ženska društva darovala nekatera opremo za dom, druga denar. Za enkrat se misli opremiti 10 do 12 sob. Sredi aprila se bo vršil ustanovni občni zbor društva, ki naj sprejme pravila in statut ureditve doma. Zaprošilo se bo tudi posamezna ministerstva za podporo. Ga. sen. dr. Novakova je ljubeznivo sprejela nase dolžnost, da bo intervenirala in zastopala društvo v Beogradu.

Upamo, da bodo že v jeseni akademkinje imele svoj dom, tako, da bo tudi v tem pogledu vsaj za najnujnejše izpolnjena vrzel. Tovarišicam pa toplo čestitamo!

Ne verjamemo, da je človeku in narodu usoda zapisana; verjamemo, da počivajo v človeku in narodu sile, ki naj oblikujejo usodo.

(Hannes-Kremer.)

Pokret borcev

Ko se je spočel v Sloveniji pokret Borcev in se s svojim glasilom »Prelom« ter ljubljanskim zborovanjem predstavljal javnosti, je tudi »Akademski glas« pozdravil snujoče se gibanje. Storili smo to zaradi tega, ker je pokret sprožil in postavil v svoj program smerne, ki jih mi ves čas kličemo in ki mlademu človeku danes ne morejo biti tuje, in je s svojim krepkim probom in mogočno afirmacijo v javnosti pokazal neko mladostno silo in svežost. Naš pozdrav je bil iskren in je veljal dinamičnemu zanosu, s katerim se je ljudstvo oklenilo pokreta. Nedeljski zbor v Mariboru, na katerem je večtisočglava množica spontano in z viharjem, ki se je porodil iz poštene ljudske duše, izpovedala, da se zaupa Borcem, je bil za novi pokret neizpodbiten atest. To so dejstva, ki jih morajo priznati tudi najbolj zagrizeni nasprotniki pokreta in preko katerih ne more iti tudi poštena akademska mladina.

Odklanjamo radi tega vsaka podtikavanja in sumničenja. Ne simpatiziramo z novim pokretom zaradi njegovih nosilcev, pozdravljamo predvsem njegov program. Prepričani smo, da bo z njegovo uresničitvijo napočila za naše ljudstvo doba znosnejšega življenja.

Pememben jubilej

Splošno priljubljeni profesor in učenjak, univ. prof. dr. ing. M. Kasal slavi te dni redek jubilej: petdesetletnico svojega rojstva, petindvajsetletnico svojega službovanja v Ljubljani in petnajstletnico poroke.

Po visokošolskih študijah na praški univerzi l. 1908. je jubilar služboval pri privatnih podjetjih. Toda kmalu je stopil v državno službo kot stavbni adjunkt v Zadru in v Ljubljani, kamor je prišel pred 25. leti. Med vojno je služboval na fronti, po prevratu pa je bil imenovan za izrednega profesorja za stavbno mehaniko in armirani beton na novoustanovljeni univerzi v Ljubljani. Lani je postal redni profesor in predstojnik instituta za mostne zgradbe in kulturn. geodet. oddelka.

Malo je mož, ki bi mogli pokazati tako delavnost na praktičnem in znanstvenem polju kot naš jubilar. Poleg mnogih železobetonskih mostov širom Slovenije, med katerimi je najimpozantnejši most čez Savinjo pri Zidanem mostu, je konstruiral razne moderne palače v Ljubljani kot »Dunav«, hotel »Metropol« in »Viktorija«, ter pravoslavno cerkev sv. Marka v Beogradu, ki je največja pravoslavna cerkev v naši državi.

Pa tudi na polju znanosti se je izkazal kot strokovnjak. Poleg raznih razprav v tehniških revijah in časopisih je izdal monumentalno delo »Armirani beton«, ki je doslej edino sistematično in lahko doumljivo delo o betonu v našem slovstvu. Temu delu sledi izdaja »Gradbene mehanike«, ki bo obsegala 7 ali 8 knjig po 150 strani. Prva knjiga »Gradbene mehanike« bo izšla v kratkem. V konceptu pa je že pripravljeno delo »Železobetonske konstrukcije v inženjski praksi«, »Železobeton v grafikonih« in »Mostne zgradbe«.

Kljub tej veliki zaposlenosti je prof. Kasal tudi naši Almi Matris vestno in požrtvovalno služil; vzgojil je celo vrsto inženjerjev. Vsi ga spoštujejo, kar se je tudi pokazalo ob njegovem jubileju, ko so se čestitke in pozdravi kar zgrinjali okrog njega.

V sredo zvečer mu je akademski pevski zbor zapel podoknico, nakar je jubilaru izročila deputacija slušateljev tehniške fakultete v znak hvaležnosti Toneta Kralja umotvor intarzijo »Savel in David«.

Tudi mi se pridružujemo voščilom z iskreno željo, da ostane gospod jubilar še mnoga leta pri najboljšem zdravju in zadovoljstvu ter nam obogati naše znanstvo z novimi deli.

Židovstvo v luči števil

Ker se je v našem akademskem listu načelo vprašanje židovstva in ker postaja ta problem vedno bolj aktualen, pošiljam nekaj statistike in nanje se nanašajoče misli, ki naj doprinesejo k vprašanju le toliko, da bo naš inteligent o problemu nekoliko kritično razmišljal. Statistika je uradna in ponovno kontrolirana.

Če pogledamo v zgodovino, tedaj vidimo, da se židje niso nikdar in v nobenih okoliščinah asimilirali, četudi so živeli v najtesnejšem kontaktu s tujimi narodi. Ohranili in še potencirali so svoj tip in nikdar ne opustili svoje rasne politike. To je razlagati z njihovo izredno žilavo narodno zavednostjo, ki pa jih ne moti, da ne bi bili obenem tudi nosilci internacionalnih idej.

Karakterizira jih visoka inteligenca. Največji učenjaki so židovskega pokolenja (Newton, Einstein, Marx etc.).

Židovski cilj je, gospodarsko zasužnjiti svet. Ta cilj so v kratki dobi po francoski revoluciji (ki jim je šele prinesla enakopravnost) že skoro dosegli. Zato se je židovstvo oprijelo ne obrti in poljedelstva (poljedelci in obrtniki so le, ako ne gre drugače), marveč trgovine, bankarstva in borznih spekulacij, kar največ nese. Po svetovni vojni se je pečalo v Nemčiji 50% židov s trgovino, berlinska borza je bila v njihovih rokah (v nadzornem odboru je bilo 116 židov in 31 nežidov). Leta 1928. je 15 židov bilo na 718 nadzornih mestih ali vsak žid na 50tih.

Osnovani so si kulturne in gospodarske ustanove, gledališča, kino, radio, tisk etc.

Zato živi židovstvo povečini v mestih (v Nemčiji pred preganjanjem 42.17%). Odvetniška zbornica je bila v njihovih rokah.

Dunajska borza je 98% v židovskih rokah, bolnice in dobrotelne ustanove 82%, gledališča 82% etc., čeprav pred ca 40 leti niso zavzemali še niti 2% sedanjih položajev.

Te položaje omogoča predvsem izobrazba. Zato študira daleko večji procent židovstva, kakor kateregakoli naroda ali sloja. V tem oziru je bil položaj v Nemčiji leta 1932-33. sledeč: Študiralo je na pravni fakulteti 26.7%, medicinski 25.4% in filozofski 11.1% židov. Židovskih profesorjev je bilo na medicini 50%, na filozofski fakulteti 25%. Za Dunaj je slika slična: zdravnikov 75%, zdravnikov profesorjev 67%, profesorjev na srednjih šolah 26%, učencev v srednjih šolah 25% in akademikov 32%.

Številke nam pričajo, da stremi židovstvo v veliko večji meri za izobrazbo kot ostalo ljudstvo in da od inteligenčnih poklicev izbira zopet pridobitnejše (medicino in pravo).

Te gospodarsko-finančne uspehe omogoča židom zelo razvita lastnost prilagojevanja. Ako zahtevajo razmere, zataje svoje pokolenje in vero. O tem nam zgovorno pričajo številke. V Prusiji je naraščal židovski živelj v letih 1816—1861 od 1.2% na 2%. Po letu 1861. pa židovstvo statistično stalno pada, celo na 0.9% v l. 1925. To nazadovanje po statistiki je v zvezi z izstopanjem židov iz židovstva, zakaj židovstvo se je dejansko le krepilo. V letih 1922.—1933. je v Prusiji izstopilo 5611 židov iz židovskih zajednic.

Vse to je v skladu z oficijelno izjavo židovskega »Leipziger Israelitisches Familienblatt«, ki je pribil:

»Borimo se za premoč, ki nam je bila odvzeta pred 2000 leti.«

V ta namen se poslužujejo zlasti tiska, ki so ga dobili dejansko v veliki meri v svoje roke.

Urednik židovskega časopisnega koncerna Ulstein v Berlinu je zapisal, da javno mnenje ustvarja le par židov, ki so s pomočjo denarja osvežili v raznih deželah tisk, ki jim služi kot

veikanski zvočnik. Drugi nemški koncern Lachmann-Mosse (preje Mojzes) je dajal meščanske in marksistične liste za 2.000.000 čitateljev. Tako je upravičena trditev, da je »narod mislecev« mislil z židovsko glavo.

Da je bil ves nemški tisk po svetovni vojni res v židovskih rokah, nam jasno pričča dejstvo, da je bil načelnik presburoja v min. predsedstvu žid, kakor tudi referent za tisk v notranjem ministrstvu.

Tudi Amerika in Anglija sta v rokah židov. Ko je Hitler razkropil nemško židovstvo, je »svetovna javnost« protestirala. Ta svetovna javnost je bil židovski tisk, ki ustvarja javno mnenje. Vse to se da točno zasledovati. To so dejstva, radi katerih pa še zdaleč ne odobravam Hitlerjeve politike.

Omenim naj dalje, da se židovstvo poslužuje v svojem boju pornografije. Sijonistični pesnik P. Mayer je dal l. 1913. Ahasverjevo izpoved, v kateri srečamo ideje: Ahasver pozna slabe strani človeške narave, zato spretno stopnjuje človeške grehe. Igral bo vedno svojo igro zrele objesti, igro čudovitih tajnosti in skritih ciljev arijske krvi. — Dr. M. Hirschfeld je osnoval institut za »spolno znanost«. Njegov prijatelj R. Linsert je izdajatelj umazanih slik. Dr. F. Abraham — Hirschfeldov pomočnik — je izdajal literaturo z zgolj perverzimi in seksualno abnormalnimi junaki. Kljub vsem naporom židovstva je morala poseči vmes država. Je pa še mnogo sličnega.

Iz židovskih vrst so izšli največji goljufi, kakršne pozna samo moderna doba. V svetovni vojni je bilo v organizaciji za dobavo vojnega materiala v Nemčiji od 14 članov 12 židov. Delovanje vojnih dobaviteljev je znano. Iz povojne dobe so znani skandali: Bratje Skorz (vojni dobavitelji), Parvus Helphand (vojni milijarder), Bratje Barmat (poljski židje, ki so postali lastniki desetih nemških bank ter ogoljufali državo za 38 milijonov mark). Bratje Sklarek (proces iz leta 1932. zaradi poverbe 22 milijonov mark državnega denarja). Bratje Rotter (lastniki 7 gledališč — milijonski goljufi).

Čisto zase naj omenim še veleogoljufa žida Staviskega, ki je samo Francijo ogoljufal za eno milijardo. Svojo zločinsko roko je pa iztezal z uspehom tudi v mednarodni svet. — **To je vrsta človeških hijen, v katerih se zrcali danes pogin Evrope.** Rešila se bo, če jih bo znala onemogočiti.

Še eno značilnost naj podčrtam. Židovstvo je tudi nosilec marksistične ideje in revolucije. Ruska revolucija je židovsko delo in še tudi danes v židovskem zakupu (Marx, Lenin, Trocki, Litvinov, Radek, Zinovjev etc.), tako da se človek nehote vpraša, ali si ne more Rus sam gospodariti, ali pa mu je ideja marksizma tako tuja, da mu jo mora tolmačiti in izvrševati tujec. Kot ironija se sliši fraza »diktatura proletarijata« v tem židovskem koncernu. Tudi nekoč so že šli Rusi po vladarje v tujino. — Sicer je pa Rusija prevelika, da bi vsi pili iz carjevih skodelic.

Nemški marksizem so vodili židje (Karl Liebknecht, Luxemburgova, Oskar Kohn, sekretar v ministrstvu pravosodja etc.). Komunistične revolucije v Nemčiji (München l. 1919), Avstriji (1917) in Madžarskem so židovsko delo.

Pri nas se neki ljudje ogrevajo za židovstvo in to iz razloga, ker menijo, da nam bodo prinesli odrešilni evangelij. Moje mnenje pa je, žid je ostal dva tisoč let žid, t. j. vedno na vodilnem mestu, vedno gospod, pa četudi kot komisar. **Pustimo mu vse pravice kot sočloveku, onemogočimo mu pa diktaturo v svetu, tudi če se imenuje ta »diktatura proletarijata«.** Žid Staviski, Rotter etc. ustvarja problem, ki ga rešuje žid Trocki, Litvinov etc. Evropa stremi, trpi in pričakuje mesijo. —o.

K naši anketi:

(Nadaljevanje.)

2. Ves studium za pravosodni izpit se suče več ali manj okrog **individua**. To velja tudi za kazensko pravo, čeprav pripada javnemu pravu. Materijalno državljansko (obče in prometno) pa tudi formalno civilno pravo urejata v prvi vrsti medsebojne odnose poedinca in njih zaščito. Tu vlada načeloma **volja poedinca pravnih subjektov**, privatna avtonomija. Najbližji so pojmovanju začetni-ka interesi poedinca in njih zaščita, ker je on sam tak individuum in je naravno njegov jaz prvi predmet njegovega zanimanja in opazovanja. Zato je državljansko pravo poleg kazenskega prava še najbolj dostopno njegovemu razumevanju. Pojavi teh predmetov nas obkrožajo takorekoč venomer. Zato naj bodo izhodišče študijam modernega prava. Na višji stopnji je že **socialno pravo**, posvečeno odnosom med družbenimi skupinami in njihovimi člani. Tu ne odloča več volja poedinca pravnih subjektov, nego volja večine. Tu imamo že opraviti s tvorbami, ki abstrahirajo od čutno zaznatih pojavov in ki so pri prostemu pojmovanju tuje. Odtod vodi pot naprej k **javnemu pravu**, urejajočemu pravne odnose med javno oblastjo, zlasti državo kot vrhovno družbeno zajednico in člani države, bodisi fizičnimi, bodisi juridičnimi pravnimi subjekti. Na poprišču javnega prava ni več enakovrednih elementov; tu je na eni strani oblast, opremljena z absolutno močjo, s katero zapoveduje ali prepoveduje (*sumum imperium*), na drugi strani poedinec ali zajednica poedinca, ki so tej oblasti podvrženi. Volja poedinca ali zajednice poedinca je tu brez pomena. Javno pravo kulminira končno v osnovno najabstraktnjši in najmlajši disciplini, v **meddržavnem pravu**, ki ureja odnose med poedinimi vrhovnimi zajednicami: suverenimi državami.

Logično je izhodišče mikrokosmos, civilno pravo, ki mu je subjekt *cives*, poedini državljan; na koncu stoji makrokosmos, ki obseza vesoljni svet.

Kakor pravne tvorbe, motri pravnik tudi ekonomska vprašanja najprej raz motrišče **privatnega gospodarstva**. Temu so osnove

pred vsem promet z dobrinami na temelju poslova, s katerimi se zopet bavi **privatno**, zlasti trgovinsko pravo, pokazujoč že tudi na gospodarske funkcije in gospodarski pomeni privatnopravnih poslovnih tipov. Le tako postajajo dostopni problemi **zadružnega in državnega gospodarstva** (finančna veda in finančno pravo) in problemi **svetovnega gospodarstva**.

Kaj sledi iz tega? **Discipline pravosodnega izpita, zlasti privatno pravo, pripravljajo na predavanja javnopravne in ekonomske skupine.**

Vidimo torej, da **predmeti pravosodne skupine na eni strani predpostavljajo poznanje disciplin zgodovinske skupine, s katerimi so v neposredni razvijalni zvezi, da pa so ti predmeti sami zopet naravne osnove disciplin tretje skupine, ki so predmet državoslovnega izpita.** Zato študent ne postopa smotreno, ako preskoči predavanja pravosodne skupine in s tem ukinja historično in snovno kontinuiteto.

So pa še drugi, praktični pomisleki zoper običaj, ki se je udomačil na naši fakulteti šele v zadnjih letih. Naj navedem samo enega! Teoretične in praktične vaje v seminarjih pravosodne skupine se vrše samoumevno šele v VII. in VIII. semestru, ko so se udeleženci že mogli seznaniti z glavnim orodjem, ki se ga naj poslužujejo pri teh vajah. Po priporočenem redu študij bi se te vaje začele, ko je dotična snov v predavanjih IV. do VI. semestra teoretično predelana in kolikor toliko prebavljena. Ne tako po sedanjem

redu. Sedaj slušatelji VII. in VIII. semestra šele poslušajo ona predavanja, ki bi jih morali imeti že za seboj, da bodi njihovo udeleževanje v seminarjih uspešno. Vedno iznova opazovana posledica tega dejstva je ta, da seminaristom vobče nedostajajo potrebnega teoretičnega znanja in da rezultati niso več taki, kakršni so bili v prvih letih obstoja naše univerze, ko so se slušatelji po položenem I. izpitu vpisali v predavanja pravosodne skupine. Tudi fakična udeležba je nepovoljna, ker je naravno, ako pomislimo, da se jurist v VII. in VIII. semestru navadno že intenzivno pripravlja za II. ali III. izpit, ki ga namerava polagati koncem VIII. semestra, tako da nima dovolj časa in koncentracije za seminarsko delo.

Mislím, da prepričajo že ti razlogi naše pravnike o nesmotrenosti sedaj običajnega vpisovanja in da se le »povrnejo k naravi«, ako bodo urejali študije po historični in vsebinski zvezi med disciplinami poedinca skupin.

Gregor Krek.

NEMŠKA VLADA PODELI 80 ŠTIPENDIJ ZA JUGOSLOVANSKE DIJAKE

Kakor smo informirani, namerava nemška vlada za jesen razpisati 80 štipendij za jugoslovanske dijake, ki hočejo študirati na nemških univerzah. V kratkem bomo izvedeli tudi pogoje za podelitev štipendije in druge podrobnosti. Kakor znano, podeljuje jugoslovanskim študentom enako število štipendij tudi francoska vlada.

Vse prijatelje, naročnike in bralce »Akademskega Glasu« prosimo, da po možnosti darujejo v fiskovni sklad.

Materijal se nam kopiči, mnogo važnih, aktualnih in zanimivih stvari bi hoteli objaviti, pa radi malega formata vsega ne moremo.

Tekom enega semestra izhajanja je »Akademski Glas« dokazal svojo upravičenost, sposobnost za življenje in potrebnost.

Hočemo graditi, delati v korist vsega akademstva, hočemo delati, se boriti v korist naroda, iz katerega izhajamo.

Za naklonjenost v naprej topla hvala.

A. Narobé:

Materializem in znanost II

Članek I. Pirkoviča v prejšnji št. »A. G.« sem prečital, kjer kritizira Andersov »Naš študij«. Ker je predmet debate silno zanimiv, mislim, da ni odveč, če se še jaz kot prirodoslovec oglasim k debati.

Andersovo trditev, da »med gibanjem in materijo ni bistvene razlike« smatra g. P. za znanstveni nesmisel, ki je »v diametralnem nasprotju z znanstvenimi izsledki našega stoletja«. Za podkrepilo navaja, da »gibanje prostora ni predmet ekstraktne znanosti«. To ni točno. Fizikalni prostor, preje imenovan eter je sicer elastičen in nima nikakor lastnosti tekočine, toda premiki so pa dokazani v njem. Tako je v lepem predavanju populariziral g. dekan univ. prof. M. Vidmar, da je vzrok težnosti zakrivljenost prostora, torej neka deformacija, neki premik prostora pod uplivom mase. Dalje predstavlja svetloba elastično in transverzalno gibanje prostora, tako tudi radio valovi in röntgenski žarki, kratkomalo vsako elektromagnetsko valovanje, ki se širi s svetlobno hitrostjo dalje. Nadalje je eksperimentalno dokazano, da so pradelci materije valovne narave, da predstavlja elektron in proton nihanje nečesa, kar je istovetno s prostorom. Celo valovne dolžine teh materijelnih valov so že določili. (Prof. Rupp, brata de Broglie). Cela velika panoga moderne fizike se peča s tem, da razlaga materijo kot stoječe valove prostora! Imenuje se valovna mehanika ali pa kvantna mehanika

(Schrödinger, Fränkel in drugi.). Pradelci materije so torej eksaktno dognano nekake nihajoče vrtavke, ki pa predstavljajo ogromne energije. Znano je dalje že od leta 1905., da se pod okolnostmi spreminja materija v energijo in obratno. Einstein je izračunal, da se stoji materija oz. njena masa iz gibalne energije prostora, ki je enaka dotični masi pomnoženi s svetlobno hitrostjo na kvadrat. Poiskus Michelsona, ki ga navaja g. P. sploh nima s tem ničesar opraviti! Michelson in Morley sta namreč s točnimi meritvami svetlobne hitrosti dognala, da je svetlobna hitrost na daljcah, ki se gibljejo vzdolž svoje osi skozi prostor enaka hitrosti svetlobe na daljavi, ki se giblje povprečno svoji osi po prostoru. Torej luč se širi v smeri sever—jug na vrteči se zemlji prav tako hitro, kot pa v smeri vzhod—zapad. Iz tega sledi le, da je takozvani »eterski veter« nemogoč, ki bi naj nastal, ko se zemlja premika s 30 km na sekundo skozi mirujoči eter. Ker eter ali prostor ni tekočina, temveč elastična snov, je ta tekoči »veter« nemogoč. S tem pa ni g. P. dokazal, da so gibanja v obliki valovnih tresljev v prostoru nemogoča. Andersu je očitno šlo za ugotovitev, da ni bistvene razlike med energijo gibanja in med materijo ter da ste nasprotji materija in energije le navidezni. Cela narava se nam javi v dveh oblikah v materiji in v prosti gibalni energiji, ki se pod okoliščinami vzajemno izmenjavati. Torej o kakem znanstvenem nesmislu »iz fizikalnega stališča ne more biti govora«!

Drugo trditev Andersovo, »da je življenje nastalo v razvoju prirode samo od sebe« bi moral g. P. stvarneje pobijati, kot pa z izjavo, da je žongliranje z znanstvenimi izrazi. Tudi tukaj vidim, da je g. P. svoje argumente črpal iz kakega Bavinka »Probleme der Naturphilosophie«, ki pač zastopa stališče reakcije in ne priznavanja izsledkov moderne biologije. Metod za preiskavanje beljakovin in pojavov v protoplazmi je nebroj. Ne samo posamezne pojave življenja, kot asimilacijo, plasmatično premikanje, deljenje celice itd. se je posrečilo na umetnih substancah pokazati, še več, umetne beljakovine, ki so tako visoko sestavljene, da lahko služijo za gradbeno snov bakterijam so že ustvarili in proizveli. (Emil Fischer, Curtius in pa najnovejši A. Bach.) Dalje so geofiziki in geologi proizveli točno razvoj zemlje preden je nastopil prvi dež, ter dognali, da so se iz kovinskih karbidov tedaj v prav velikih množinah razvijale organske spojine, kot ogljikovodiki, aldehidi, alkohol, organske kisline, dalje amonijak in cijanove spojine. Vse te tvorijo osnovo pri tvorbi beljakovin. V onih silno dolgih razdobjih je pač nastajalo in razpadalo mnogo spojin in le one, ki so bile takod sestavljene, da so s svojim premikanjem v toplih morjih pritegovale sorodne beljakovine nase, ki so oksidacijske produkte stalno s svežo substanco nadomestovale, skratka, ki so imele svoj kemizem tako razvit, da se je njih substanca večala, pomenijo oni prehod iz fizikalne narave v biološko, ki ga imenujemo življenje. (Dalje prihodnjič.)

Vsem gg. akademikom

Vsem gg. akademikom, ki so dosedaj posejali našo menzo v Delavski zbornici, se najtopleje zahvaljujemo za dosedanjo naklonjenost in prosimo, da ostanejo še v nadalje naši cenj. gosti.

Menza v Delavski zbornici je eminentno socialna ustanova in kot taka ne išče nikakega dobička; zato bo šla gg. akademikom vedno na roko: v tem pogledu smo uredili sedaj tako, da lahko vsak g. akademik, ki bi želel mesto nedeljskega kosila v A (za 6 Din) kosilo B, dobi to za doplačilo Din 2.—

Dovoljuje se po možnosti tudi izbira med jedmi.

Tisti gg. akademiki, ki gredo na izlete, lahko dobe za tiste dni primerno hrano seboj. Tudi še v nedeljo ostane običaj, da se more na zahtevo nekatere jedi duplicirati.

Končno vabimo vse tiste gg. akademike, ki še dosedaj niso bili pri nas na hrani, da postanejo naši gostje. Cena je dnevno v oddelku A Din 7.—. GG. imajo svoji rezervirani jedilnici.

Uprava Javne kuhinje v
Delavski zbornici.

IZ UREDNIŠTVA.

V tej številki nismo mogli objaviti vsega, kar bi hoteli. Poročila iz zagrebške in beograjske univerze ne moremo objaviti danes, drugič.

Velikonočne počitnice trajajo od 25. marca do inkl. 10. aprila.

PRIREDITVE

Kino Kodeljevo, Mladinski dom, tel. 31-62; 17. marca: **Pesem za tebe**, (Jan Kiepur) in **Frankenstein** (ob 20 uri). 18. marca: **Pesem za tebe** (ob 15, 17 in 19 uri); **Pesem za tebe** in **Frankenstein** (ob 21 uri). 19. marca: **Nekoč je živel muzikant** (ob 15, 17, 19 in 21 uri). 23. in 24. marca: **Velika kneginja Aleksandra** (Marija Jerica).

Čim več bo naročnikov, čim več bo sodelavcev — tem boljši, večji in lepši bo Vaš list — „Akademski glas“!

Iz akademskega življenja po svetu

IZ DEŽELE DOLARJEV

Centralno udruženje severno ameriškega študentstva National Student Federation je predlagalo državno subvencijo za prosveto v višini 500 milijonov dolarjev. 100 milijonov naj se porabi v šolskem letu 1934-35 za delo na univerzah, 400 milijonov pa za nastavitev novih, mladih učnih moči in za organizacijo novih laboratorijev in stolic. Da se omogoči tudi najbednejšim nadaljevanje študija, zahteva NSF 25 milijonov za fond, ki naj izdaja študentom posojila.

NEMŠKA IN FRANCOŠKA MLADINA STA SE SREČALI

Zanimivo je, da skuša nemška in francoska mladina najti pot zblizanja. Ta stremjenja, ki so se porodila pred tremi leti, so prišla do izraza v začetku januarja t. l., ko je reprezentanca francoskega akademstva obiskala Berlin. Upajmo, da besede miru in sprave niso zlagane vsaj pri mladini. Evropa bi se oddahnila tisti dan, ko bi izginil iz sveta francosko-nemški problem.

MEDNARODNO ŠTUDENTSKO GIBANJE

Svetovne študentske organizacije snujejo pomoč nadarjenim študentom, ki iz lastnih sredstev ne morejo uveljaviti svojega talenta. Celotno delo se bo usmerilo za tremi cilji: Izbira posebno nadarjenih, štipendije in študentski podporni fond. Namen teh fondov naj bi bil izdajati posojila v študijske svrhe.

Že lansko leto je bila v načrtu mednarodna študentska konferenca v Kopenhagenu, ki pa se ni vršila, ker so pripravljala dela prešla na širšo bazo. Slična študentska konferenca pa se je vršila avgusta meseca l. l. v Ragazu. Tu je bil poverjen mandat za priprave za veliki internacionalni akademski kongres v Dresdenu, nemškemu študentstvu. Priprave za kongres, ki se bo vršil letos od 4. do 7. aprila, so že v polnem teku. Ali se bo kongresa udeležila tudi študentska mala antanta, nam ni znano.

NEMŠKI ŠTUDENT IN BANTU ČRNCI

Južno-afrikanska študentska organizacija NUSAS je poslala nemškim organizacijam re-

solucijo, ki je bila sprejeta na rednem letnem zasedanju in ki se glasi:

»Svet NUSAS izraža obžalovanje radi razpusta univ. korporacij in ravnanja s študentskimi manjšinami iz rasističnih motivov, ker je to v nasprotju z akademsko svobodo.«

Med drugim je Nemčija odgovorila, da prav tako odklanja tuja vmešavanja v notranjo nemško politiko, kakor bi odklanjala, ako bi se nemški akademiki vmešavali v vprašanja pripustitve Bantu-črncev k študiju na južno-afriških univerzah.

KAJ MISLIJO O NAS

»Der Deutsche Student« piše v letošnji marčni številki:

»Jugoslavija kaže posebno strukturo mladine. Jugoslovanskega študentstva ni. Manjka mu organizacije; imajo le strokovna društva... Če predstavlja mladina bodočnost dežele, potem predstavlja jugoslovanska mračen horoskop... Judovskega vprašanja še ni(!)«

NEMŠKI ŠTUDENT SE MORA UDEJSTVOVATI TUDI IZVEN UČILNIC

Sleherni nemški akademik, ki se hoče imatrikulirati na katerokoli univerzo v Nemčiji, je obvezen na štirimesečno delovno službo. Oproščeni so le oni, katere odkloni pregledna komisija. Delo se opravlja skupno s poklicnimi delavci. Vlada utemeljuje novo odredbo z dejstvom, da se študent odteguje praktičnemu delu življenja in se v učilnicah navaja le k teoretičnemu opazovanju. Sredi praktičnega dela je pred konkretnimi življenjskimi vprašanji, na katere v učilnici ne dobi od profesorjev odgovora, niti jih sam ne najde. Končni cilj vsakega študija bodi: pomagati narodu z znanostjo.

Menimo, da je poznanje manualnega dela vsekakor koristno in akcija, ki se uvaja v Nemčiji, lahko mnogo pripomore do vzgoje novega človeka, vprašanje je le, če se za tem ne skrivajo militaristične težnje.

Pridobivajte „Akademskemu glasu“
novih naročnikov!

Od 1. aprila do 1. junija odstopim krasno, strogo separirano sobo v vili z vrtom, 9 minut od univerze. Cena 220 Din. Soba idealna. Naslov v uredništvu.

Najcenejši nakup!

Za vsa moška oblačila, modne kot sportne obleke in hlače, pumperce, površnike, trenškote, sportne vestje, peresno lahke nepremočljive pelerine itd., itd.

samo v dobri kakovosti

Vam nudi najceneje konfekcijska tvrdka
„Frande“-Derenda
Ljubljana, Gradišče 2, pri nunski cerkvi.

Solidnost je bodočnost
vse trgovine!

Obrnite se zato z zaupanjem
pri nakupu blaga za fine in
sportne obleke k znani tvrdki

A. Žlender, Ljubljana
Mestni trg 22

NOVA ZALOŽBA

V LJUBLJANI
Kongresni trg 19,
blizu Univerze

Knjige:

znanstvena literatura,
leposlovje, revije.

Specialna zaloga potrebščin za tehnike, pisalnega in risalnega orodja, logaritmičnih računal, papirja i. t. d.

Velika izbira naličnih peres.

Naročila iz inozemstva se izvršujejo najtočneje.



Ure, zlatnino in srebrnino. IVAN PAKIŽ,
Ljubljana, Pred škofijo 15.

Akademiki!

Čevlji vseh vrst



DETELA B.

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 25

so domač izdelek,
trpežni, elegantni in
poceni.

Slaščičarna in kavarna

„Petriček“

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA CESTA 6

nudi cenj. gostom izbrane torte in pecivo,
vsake vrste bonbonov ter tople in mrzle pi-
jače po konkurenčnih cenah.